

**VI WOJEWÓDZKI KONKURS Z CHEMII
DLA UCZNIÓW SZKÓŁ PODSTAWOWYCH
WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO**

ETAP I – SZKOLNY

**20 listopada 2024 r.
Godz. 10:00**

Kod pracy ucznia

Suma punktów

Czas pracy: 60 minut

Liczba punktów możliwych do uzyskania: 37

Instrukcja dla ucznia

1. W wyznaczonym miejscu arkusza z zadaniami konkursowymi wpisz swój kod.
2. Sprawdź, czy na kolejno ponumerowanych stronach jest wydrukowanych 15 zadań.
3. Ewentualny brak stron lub inne usterki zgłoś Komisji Konkursowej.
4. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania. Wykonuj zadania zgodnie z poleceniami.
5. Rozwiązania zadań zapisuj długopisem lub piórem z czarnym lub niebieskim tuszem/atramentem.
6. Nie używaj korektora.
7. Rozwiązania zadań zamkniętych, tj. 1–10, zaznacz w arkuszu z zadaniami konkursowymi. W każdym zadaniu poprawna jest zawsze tylko jedna odpowiedź. Wybierz tę odpowiedź i odpowiadającą jej literę zaznacz w kółku, np.: ☐ A
8. Jeśli się pomylisz, błędne zaznaczenie przekreśl krzyżykiem, np.: ☒ A i zaznacz kółkiem inną wybraną odpowiedź, np.: ☐ B
9. Rozwiązania zadań otwartych, tj. 11–15, zapisz czytelnie i starannie w wyznaczonych miejscach w arkuszu z zadaniami konkursowymi. Ewentualne pomyłki przekreślaj.
10. Przy rozwiązywaniu zadań możesz korzystać z prostego kalkulatora, układu okresowego pierwiastków, szeregu aktywności metali, tabeli rozpuszczalności soli i wodorotlenków oraz brudnopisu. Brudnopis nie podlega sprawdzeniu

Powodzenia!

Zadanie 1. (0 – 1)

Poniżej zestawiono niektóre cechy mieszanin i związków chemicznych:

I – substancje składowe zachowują swoje właściwości pierwotne,

II – substancje składowe tracą właściwości pierwotne,

III – składników wyjściowych nie można rozdzielić poprzez destylację, krystalizację, sączenie itp.

IV – substancje mogą być wydzielone za pomocą destylacji, krystalizacji, sączenia itp.

V – stosunek masowy składników może być dowolny,

VI – stosunek masowy składników jest stały.

Które z wymienionych cech dotyczą związku chemicznego?

A. I, IV, V;

B. II, III, V;

C. I, III, VI;

D. II, III, VI.

Zadanie 2. (0 – 1)

Kamfora, zwana kamforą naturalną, pospolitą lub japońską, otrzymywana jest z liści bądź drewna drzewa o nazwie Cinnamomum camphora (cynamonowiec kamforowy). Jest to substancja o silnym zapachu. (...) Ma działanie drażniące i znieczulające oraz wzmacnia wymianę gazów w pęcherzykach płucnych.

Na podstawie: A. Kołodziejczyk, „Naturalne związki organiczne”,
Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2015

Karta charakterystyk substancji:

<https://static.zpe.gov.pl/portal/f/res/RI8VaMx8tykdJ/1611767129/1JvaVhxqwNl87USlHXhGIkujgefEGRfr.pdf>

Używane w języku polskim zwroty: „zniknąć jak kamfora”, „ulotnić się jak kamfora”, „przepaść jak kamfora” oznaczające zniknięcie nagłe, bez śladu, wynikają z właściwości kamfory w temperaturze pokojowej.

Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Kamfora (temperatura topnienia 175-177°C, temperatura wrzenia 204°C) jest w temperaturze pokojowej (ok. 20°C):

A. ciałem stałym, które łatwo topi się w temperaturze pokojowej.

B. ciałem stałym, które sublimuje.

C. cieczą, która gwałtownie paruje wyłącznie w temperaturze pokojowej.

D. cieczą, która paruje w szerokim zakresie temperatur.

Zadanie 3. (0 – 2)

Łyżeczka ma pojemność 5 cm³. Przygotowano roztwór zawierający 1 g leku w 250 cm³ roztworu. Ile łyżeczek leku należy podać choremu, jeśli zalecana dawka wynosi 20 mg?

A. 1 łyżeczkę;

B. 1,5 łyżeczki;

C. 2 łyżeczki;

D. 2,5 łyżeczki.

Zadanie 4. (0 – 1)

Na lekcji historii nauczyciel omawiając okres zimnej wojny, używał pojęcia ciężka woda, twierdząc, że znalazła ona zastosowanie w produkcji broni atomowej. Pochwalił się, że przed tą lekcją przygotował również kilka informacji z fizyki i chemii na ten temat. Poinformował więc uczniów, że ciężka woda to odmiana zwykłej wody, z tą różnicą, że zamiast atomów wodoru w cząsteczce znajdują się atomy deuteru. Sam deuter natomiast ma tyle samo protonów i elektronów, co wodór, a różni się tym, że w jądrze ma neutron. Historyk zapomniał jednak, jak nazywają się te same pierwiastki różniące się jedynie liczbą neutronów w jądrze.

Przypomnij mu, że nazywamy je:

- A. kationami;   B. anionami;   C. izotopami;   D. nukleonami.

Zadanie 5. (0 – 1)

Który zbiór atomów i jonów ma taką samą konfigurację elektronową:

- A. Ne, Na^+ , Mg^{2+} , K^+ ;   B. O^{2-} , F^- , Al^{3+} , Ne;
C. S, Cl^- , Ar, K^+ ;   D. Ar, Ca^{2+} , K^+ , Al.

Zadanie 6. (0 – 1)

Mama, widząc Zosię pijącą wodę prosto z kranu, zwróciła jej uwagę, że chlorowana woda może być przyczyną wielu chorób. Równocześnie poprosiła córkę, by spożywała wodę przegotowaną. Dziewczynka zastanawiała się, jaki wpływ na chlorowaną wodę może mieć gotowanie. Jej wątpliwości zostały rozwiane, gdy przypomniała sobie z lekcji chemii krzywe rozpuszczalności substancji w wodzie.

Wiedziała już, że:

- A. rozpuszczalność gazów w wodzie maleje wraz ze wzrostem temperatury;
B. rozpuszczalność gazów w wodzie rośnie wraz ze wzrostem temperatury;
C. zmiana temperatury nie ma wpływu na rozpuszczalność chloru w wodzie, ponieważ neutralizuje się on podczas gotowania – w wyniku reakcji syntezy z innymi składnikami wody;
D. ogrzany chlor nie wpływa negatywnie na organizm człowieka, dlatego wodę należy przed spożyciem przegotować.

Zadanie 7. (0 – 2)

Oblicz zawartość procentową dwóch izotopów litu ${}^6\text{Li}$ i ${}^7\text{Li}$, wiedząc, że masa atomowa litu wynosi 6,93 u. Wskaż poprawną odpowiedź.

- A. 76% ${}^6\text{Li}$ i 24% ${}^7\text{Li}$;   B. 93% ${}^6\text{Li}$ i 7% ${}^7\text{Li}$;
C. 7% ${}^6\text{Li}$ i 93% ${}^7\text{Li}$;   D. 50% ${}^6\text{Li}$ i 50% ${}^7\text{Li}$.

Zadanie 8. (0 – 2)

Zosia miała przygotować lukier do polewy na ciasto upieczone przez mamę. Za punkt honoru uznała, że musi sporządzić dokładnie 66,5% roztwór cukru w wodzie. Dziewczynka wiedziała, że wody się nie waży, tylko mierzy jej objętość i że 1 g wody zajmuje objętość 1 cm^3 .

W którym wypadku postąpiła prawidłowo?

- A. Do szklanki wody (200 cm^3) wsypała 66,5 g cukru i dokładnie wymieszała.
- B. Do szklanki wsypała 66,5 g cukru, wlała 100 cm^3 wody i dokładnie wymieszała.
- C. Do szklanki wlała 67 cm^3 wody, wsypała 133 g cukru pudru i dokładnie wymieszała.
- D. Do szklanki wsypała 67 g cukru pudru, wlała 133 cm^3 wody i dokładnie wymieszała.

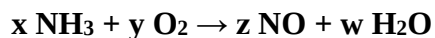
Zadanie 9. (0 – 1)

Wybierz wiersz, w którym poprawnie określono rodzaje wiązań występujących w związkach o wzorach: HCl , NH_3 i Na_2O .

	Rodzaj wiązania		
	HCl	NH_3	Na_2O
A.	jonowe	jonowe	kowalencyjne spolaryzowane
B.	kowalencyjne spolaryzowane	kowalencyjne spolaryzowane	jonowe
C.	kowalencyjne	kowalencyjne spolaryzowane	kowalencyjne
D.	kowalencyjne spolaryzowane	kowalencyjne	jonowe

Zadanie 10. (0 – 1)

W podanym równaniu reakcji współczynniki stechiometryczne x, y, z, w wynoszą odpowiednio:

	x	y	z	w
A.	2	2	2	3
B.	2	5	2	3
C.	4	5	2	6
D.	4	5	4	6

Zadanie 11. (0 – 6)

Uzupełnij poniższą tabelę, wpisując w każdym wierszu jeden z symboli wybranych spośród:

1.	Atom pierwiastka, który znajduje się w trzynastej grupie i trzecim okresie układu okresowego.	
2.	Jon, który posiada konfigurację argonu.	
3.	Jon, który powstaje po oderwaniu dwóch elektronów od atomu.	
4.	Elektrycznie obojętna cząstka elementarna o masie 1u.	
5.	Atom o konfiguracji $K^2L^8M^8N^1$.	
6.	Pierwiastek, który tworzy wodorek o wzorze ogólnym H_2X i tlenki o wzorach XO_2 i XO_3 .	

Zadanie 12. (0 – 2)

Zrobiono trzy sześciany o takich samych masach: pierwszy z cynku, drugi z glinu, a trzeci z żelaza.

Przeanalizuj dane zawarte w poniższej tabeli i określ, czy objętości tych sześcianów są równe. Swoją odpowiedź uzasadnij.

Nazwa metalu	Gęstość $\left[\frac{\text{g}}{\text{cm}^3}\right]$
Cynk	7,13
Glin	2,70
Żelazo	7,86

Odpowiedź:.....

.....

Uzasadnienie:.....

.....

Zadanie 13. (0 – 5)

Poniżej przedstawiono struktury elektronowe dwóch cząsteczek: X_2 i Z_2 .

Wzór I

Wzór II

Zadanie 13.1. (0 – 2)

Uzupełnij poniższe zdanie, podkreślając jeden wzór podany w każdym nawiasie.

Wzór I ilustruje elektronową strukturę cząsteczki (Br_2 / H_2 / N_2), a wzór II strukturę cząsteczki (Br_2 / H_2 / N_2)

Zadanie 13.2. (0 – 1)

Na podstawie struktury elektronowej cząsteczki Z_2 określ liczbę elektronów walencyjnych w atomie pierwiastka Z.

Liczba elektronów walencyjnych: .....

Zadanie 13.3. (0 – 1)

Określ charakter wiązań (kowalencyjne niespolaryzowane, kowalencyjne spolaryzowane, jonowe) występujących w cząsteczkach, których budowę przedstawiają obydwa wzory.

Charakter wiązań: .....

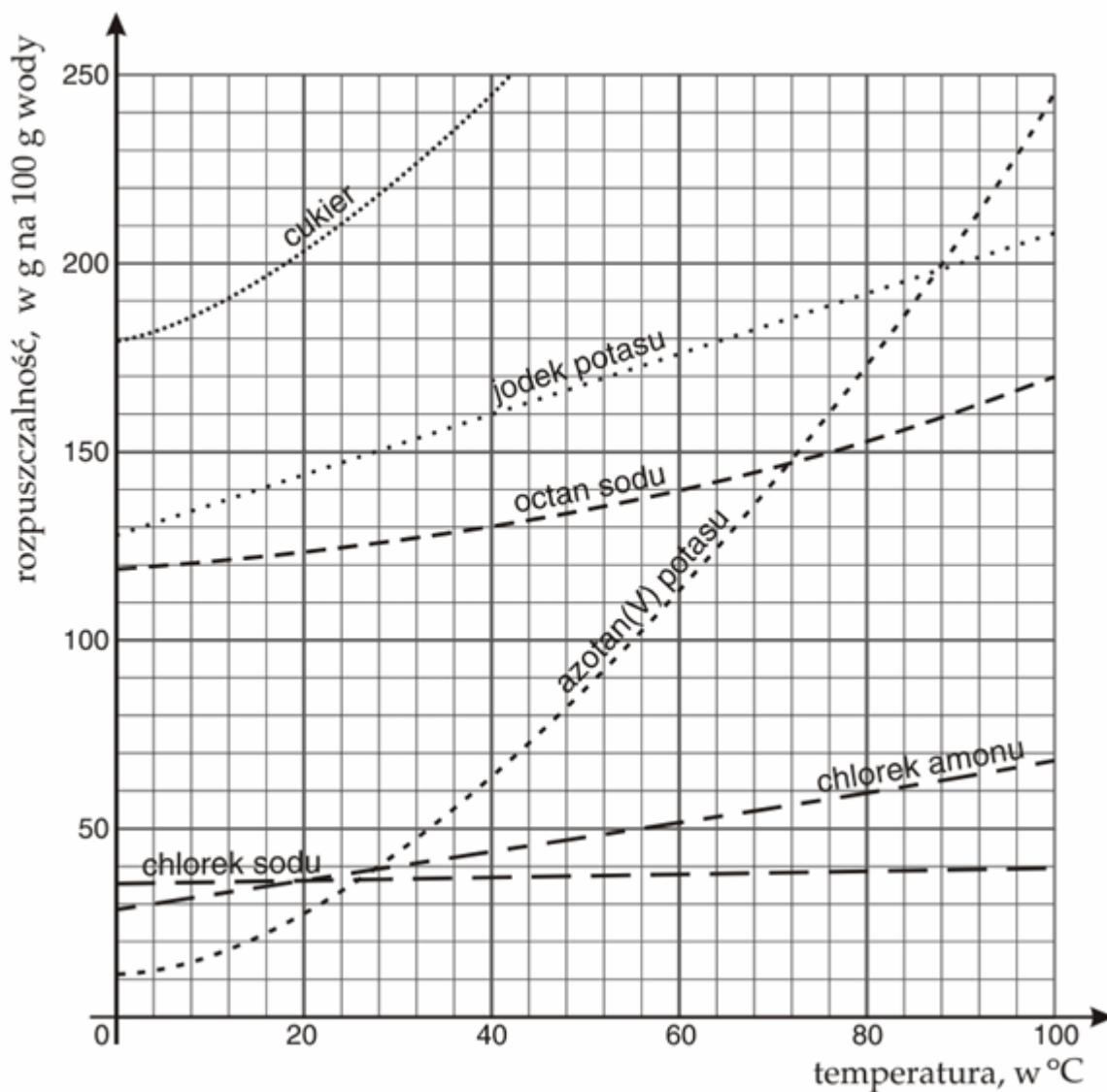
Zadanie 13.4. (0 – 1)

Określ krotność wiązania w cząsteczce Z_2 .

Krotność wiązania: .....

Zadanie 14. (0 – 7)

Na poniższym wykresie przedstawiono krzywe rozpuszczalności wybranych substancji.

Zadanie 14.1. (0 – 2)

W 120 g wody w temperaturze 80°C rozpuszczono 60 g chlorku amonu. Z powyższego wykresu odczytaj i zapisz, jaka jest rozpuszczalność chlorku amonu w tej temperaturze oraz podaj, czy powstał roztwór nasycony czy nienasycony.

Rozpuszczalność: .....

Roztwór: .....

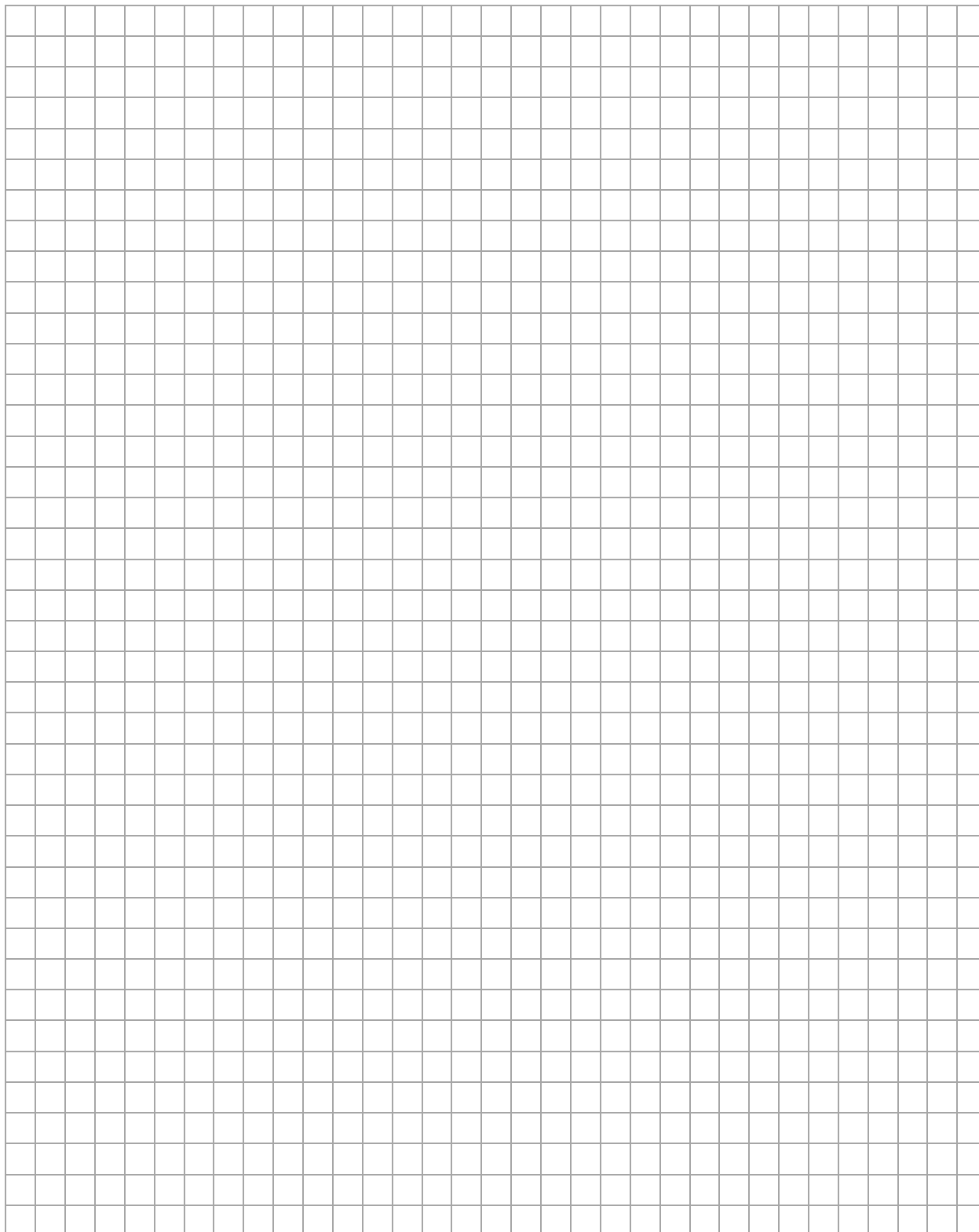
$$3MnO_2 + 4Al \xrightarrow{\text{temperatura}} 3Mn + 2Al_2O_3$$

Oblicz, ile gramów glinu potrzeba do redukcji 55 g piroluzytu, który zawiera 95% masowych tlenku manganu(IV). Pozostałe 5% masy minerału to substancje niereagujące z glinem ani z manganem. Wynik podaj z dokładnością do jednego miejsca po przecinku.

Obliczenia:

Odpowiedź:.....

Brudnopis (nie podlega sprawdzeniu).

Układ okresowy pierwiastków

1												18					
1H Wodór 1,01 2,1	2	liczba atomowa										symbol chemiczny pierwiastka					
		1H Wodór 1,01 2,1	masa atomowa, u										13				
			elektroujemność										14				
3Li Lit 6,94 1,0	4Be Beryl 9,01 1,5											5B Bor 10,81 2,0	6C Węgiel 12,01 2,5	7N Azot 14,01 3,0	8O Tlen 16,00 3,5	9F Fluor 19,00 4,0	10Ne Neon 20,18
11Na Sód 23,00 0,9	12Mg Magnez 24,31 1,2											13Al Glin 26,98 1,5	14Si Krzem 28,09 1,8	15P Fosfor 30,97 2,1	16S Siarka 32,07 2,5	17Cl Chlor 35,45 3,0	18Ar Argon 39,95
19K Potas 39,10 0,9	20Ca Wapń 40,08 1,0	21Sc Skand 44,96 1,3	22Ti Tytan 47,87 1,5	23V Wanad 50,94 1,7	24Cr Chrom 52,00 1,9	25Mn Mangan 54,94 1,7	26Fe Żelazo 55,85 1,9	27Co Kobalt 58,93 2,0	28Ni Nikiel 58,69 2,0	29Cu Miedź 63,55 1,9	30Zn Cynk 65,39 1,6	31Ga Gal 69,72 1,6	32Ge German 72,61 1,8	33As Arsen 74,92 2,0	34Se Selen 78,96 2,4	35Br Brom 79,90 2,8	36Kr Krypton 83,80
37Rb Rubid 85,47 0,8	38Sr Stront 87,62 1,0	39Y Itr 88,91 1,3	40Zr Cyrkon 91,22 1,4	41Nb Niob 92,91 1,6	42Mo Molibden 95,94 2,0	43Tc Technet 97,91 1,9	44Ru Ruten 101,07 2,2	45Rh Rod 102,91 2,2	46Pd Pallad 106,42 2,2	47Ag Srebro 107,87 1,9	48Cd Kadm 112,41 1,7	49In Ind 114,82 1,7	50Sn Cyna 118,71 1,8	51Sb Antymon 121,76 1,9	52Te Tellur 127,60 2,1	53I Jod 126,90 2,5	54Xe Ksenon 131,29
55Cs Cez 132,91 0,7	56Ba Bar 137,33 0,9	57La* Lantan 138,91 1,1	72Hf Hafn 178,49 1,3	73Ta Tantal 180,95 1,5	74W Wolfram 183,84 2,0	75Re Ren 186,21 1,9	76Os Osm 190,23 2,2	77Ir Iryd 192,22 2,2	78Pt Platyna 195,08 2,2	79Au Złoto 196,97 2,4	80Hg Rtęć 200,59 1,9	81Tl Tal 204,38 1,8	82Pb Ołów 207,20 1,8	83Bi Bizmut 208,98 1,9	84Po Polon 208,98 2,0	85At Astat 209,99 2,2	86Rn Radon 222,02
87Fr Frans 223,02 0,7	88Ra Rad 226,03 0,9	89Ac** Aktyn 227,03	104Rf Rutherford 261,11	105Db Dubn 263,11	106Sg Seaborg 265,12	107Bh Bohr 264,10	108Hs Has 269,10	109Mt Meitner 268,10	110Ds Darmstadt 281,10	111Uuu Ununun 280	112Uub Ununbi 285	113Uut Ununtri 284	114Uuq Ununkwad 289	115Uup Ununpent 288	116Uuh Ununheks 292	117Uus Ununsept	118Uuo Ununokt 294
*)			58Ce Cer 140,12	59Pr Prazeodym 140,91	60Nd Neodym 144,24	61Pm Promet 144,91	62Sm Samar 150,36	63Eu Europ 151,96	64Gd Gadolin 157,25	65Tb Terb 158,93	66Dy Dysproz 162,50	67Ho Holm 164,93	68Er Erb 167,26	69Tm Tul 168,93	70Yb Iterb 173,04	71Lu Lutet 174,97	
			90Th Tor 232,04	91Pa Protaktyn 231,04	92U Uran 238,03	93Np Neptun 237,05	94Pu Pluton 244,06	95Am Ameryk 243,06	96Cm Kiur 247,07	97Bk Berkel 247,07	98Cf Kaliforn 251,08	99Es Einstein 252,09	100Fm Ferm 257,10	101Md Mendelew 258,10	102No Nobel 259,10	103Lr Lorens 262,11	
***)																	

Źródło: W. Mizerski, *Tablice chemiczne*, Warszawa 2004. Masy atomowe podano z dokładnością do dwóch miejsc po przecinku.

Szereg aktywności wybranych metali.

K Ba Sr Ca Na Mg Al Mn Zn Cr Fe Cd Co Ni Sn Pb H Sb Bi As Cu Hg Ag Pt Au

ROZPUSTCZALNOŚĆ SOLI I WODOROTLENKÓW W WODZIE W TEMP. 25°C

	Cl^-	Br^-	I^-	NO_3^-	CH_3COO^-	S^{2-}	SO_3^{2-}	SO_4^{2-}	CO_3^{2-}	SiO_3^{2-}	CrO_4^{2-}	PO_4^{3-}	OH^-
Na^+	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R
K^+	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R
NH_4^+	R	R	R	R	R	R	R	R	R	–	R	R	R
Cu^{2+}	R	R	–	R	R	N	N	R	–	N	N	N	N
Ag^+	N	N	N	R	R	N	N	T	N	N	N	N	–
Mg^{2+}	R	R	R	R	R	R	R	R	N	N	R	N	N
Ca^{2+}	R	R	R	R	R	T	N	T	N	N	T	N	T
Ba^{2+}	R	R	R	R	R	R	N	N	N	N	N	N	R
Zn^{2+}	R	R	R	R	R	N	T	R	N	N	T	N	N
Al^{3+}	R	R	R	R	R	–	–	R	–	N	N	N	N
Sn^{2+}	R	R	R	R	R	N	–	R	–	N	N	N	N
Pb^{2+}	T	T	N	R	R	N	N	N	N	N	N	N	N
Mn^{2+}	R	R	R	R	R	N	N	R	N	N	N	N	N
Fe^{2+}	R	R	R	R	R	N	N	R	N	N	–	N	N
Fe^{3+}	R	R	–	R	R	N	–	R	–	N	N	N	N
R- substancja rozpuszczalna; T- substancja trudno rozpuszczalna (strąca się ze stęż. roztworów); N- substancja nierozpuszczalna; – oznacza, że dana substancja albo rozkłada się w wodzie, albo nie została otrzymana													

Źródło: W. Mizerski, *Tablice Chemiczne*, Adamantan, 2004